

Sygn. akt **III AUa 611/21**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 stycznia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 3 stycznia 2023 r. w Poznaniu

sprawy **H. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji H. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 7 kwietnia 2021 r. sygn. akt VII U 2154/20

oddala apelację.

sędzia Marta Sawińska

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 września 2020 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.) wykonując wyrok sądu z dnia 28 maja 2020 r. ustalił wysokość emerytury H. K. od dnia (...)r., tj. od daty nabycia uprawnień do emerytury.

Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Podstawa obliczenia emerytury ustalona na nowo podlega podzieleniu przez średnie dalsze trwanie życia służące do obliczenia emerytury w decyzji o przyznaniu emerytury, tj. przez 254,10 miesięcy:

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji: 45637,72 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego: 444286,87 zł,
- średnie dalsze trwanie życia: 254,10 miesięcy,
- wyliczona kwota emerytury: 1928,08 zł,

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej: $(45637,72 + 444286,87)/254,10 = 1928,08$ zł, po waloryzacji od 1 marca 2020 r. przysługuje w kwocie 2215,78 zł. Na poczet należności od 1 stycznia 2013 r. do 31 października 2020 r. w kwocie 186933,44 zł Zakład zaliczył kwotę 178488,30 zł z tytułu wypłaconej emerytury.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła H. K., wnosząc o obliczenie jej emerytury z najkorzystniejszymi wskaźnikami, uwzględniając zwaloryzowany kapitał i składki do 2020 r. oraz najkorzystniejszy wskaźnik do życia dla ubezpieczonej w wieku 67 lat. Odwołująca wskazała również, że nie zgadza się na spłatę emerytury bez rekompensaty i odsetek. Ponadto odwołująca zakwestionowała zawieszenie w decyzji z dnia 8 marca 2013 r. wypłaty emerytury powszechnej jako mniej korzystnej, uznając, że nie było podstawy prawnej do tego zawieszenia.

Wyrokiem z 7 kwietnia 2021r. sygn. akt VII U 2154/20 Sąd Okręgowy w Poznaniu w pkt 1 wyroku oddalił odwołanie, a w pkt 2 na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. przekazał zawarte w odwołaniu żądania odwołującej dotyczące odsetek od wyrównania emerytury do rozpoznania organowi rentowemu.

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Odwołująca H. K. (urodzona (...)) w dniu 28 grudnia 2007 r. złożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury.

Decyzją z dnia 15 stycznia 2008 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział Wojewódzki w P. przyznał odwołującej H. K. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym od dnia (...) r., tj. od osiągnięcia wieku.

W dniu 1 marca 2013 r. odwołująca złożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do emerytury powszechnej.

Decyzją z dnia 8 marca 2013 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. przyznał odwołującej prawo do emerytury od dnia 1 marca 2013 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Podstawa obliczenia emerytury podlegała zmniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur za okres od 30 stycznia 2008 r. do 28 lutego 2013 r., w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Emerytura stanowiła równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę:

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji: 45637,72 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego: 444286,87 zł,
- suma kwot pobranych emerytur: 100795,22 zł,
- średnie dalsze trwanie życia: 254,10 miesięcy,
- wyliczona kwota emerytury: 1531,40 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej $[(45637,72 + 44286,87) - 100795,22]/254,10 = 1531,40$ zł. Emerytura ustalona decyzją z dnia 8 marca 2013 r. w wysokości obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy została zawieszona, ponieważ była świadczeniem mniej korzystniejszym, niż dotychczas wypłacana emerytura.

W pkt VI.1. pouczenia do decyzji z dnia 8 marca 2013 r. wskazano, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do dwóch lub więcej świadczeń emerytalno-rentowych, organ rentowy wypłaca jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez emeryta-rencistę.

W dniu 29 marca 2019 r. odwołująca wniosła do organu rentowego skargę o wznowienie postępowania opartą na orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r., domagając się „przeanalizowania emerytury i przyjęcia korzystnej opcji”.

Postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2019r., pozwany organ rentowy w związku ze skargą o wznowienie postępowania na podstawie art. 149 k.p.a. postanowił wznowić postępowanie w sprawie zakończonej prawomocną decyzją z dnia 8 marca 2013 r.

W uzasadnieniu postanowienia organ rentowy wskazał, że wznowienie postępowania następuje z uwagi na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r., w którym to orzeczeniu Trybunał orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...)r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP.

Decyzją z dnia 24 kwietnia 2019r., znak: (...) w związku ze skargą o wznowienie postępowania z dnia 29 marca 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. odmówił H. K. uchylecia decyzji z dnia 8 marca 2013 r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa, powołując się na to, że od dnia doręczenia decyzji z dnia 8 marca 2013 r. upłynęło 5 lat.

Od decyzji z dnia 24 kwietnia 2019 r. odwołała się H. K..

Wyrokiem z dnia 1 sierpnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu, sygn. VII U 1473/19 oddalił odwołanie H. K. od decyzji z dnia 24 kwietnia 2019 r.

Na skutek apelacji H. K. od powyższego wyroku Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 28 maja 2020 r., sygn. III AUa 1296/19 zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i przyznał H. K. prawo do obliczenia emerytury bez pomniejszenia o sumę kwot pobranych emerytur – od 1 marca 2013 r.

W wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu pozwany organ rentowy wydał w dniu 2 września 2020 r. zaskarżoną decyzję, w której ustalił wysokość emerytury odwołującej od (...)r., tj. od daty nabycia uprawnień do emerytury.

Podstawę obliczenia emerytury w decyzji z dnia 2 września 2020 r. stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Podstawa obliczenia emerytury ustalona na nowo podlega podzieleniu przez średnie dalsze trwanie życia służące do obliczenia emerytury w decyzji o przyznaniu emerytury, tj. przez 254,10 miesięcy:

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji: 45637,72 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego: 444286,87 zł,
- średnie dalsze trwanie życia: 254,10 miesięcy,
- wyliczona kwota emerytury: 1928,08 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej: $(45637,72 + 444286,87)/254,10 = 1928,08$ zł, po waloryzacji od 1 marca 2020 r. przysługuje w kwocie 2215,78 zł. Po odliczeniu

zaliczki na podatek odprowadzanej do urzędu skarbowego i składki na ubezpieczenie zdrowotne wysokość świadczenia do wypłaty wynosi miesięcznie 1855,36 zł.

Na poczet należności od 1 stycznia 2013 r. do 31 października 2020 r. w kwocie 186933,44 zł Zakład zaliczył kwotę 178488,30 zł z tytułu wypłaconej emerytury.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym pkt 1 wyroku oddalił odwołanie, a w pkt 2 na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. przekazał zawarte w odwołaniu żądania odwołującej dotyczące odsetek od wyrównania emerytury do rozpoznania organowi rentowemu.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy podał, że przedmiotem sporu w niniejszym postępowaniu jest to, czy pozwany organ rentowy wydając w dniu 2 września 2020 r. zaskarżoną decyzję prawidłowo ustalił wysokość emerytury odwołującej H. K..

Następnie Sąd Okręgowy podkreślił, że obliczenie emerytury powszechnej dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948r. odbywa się na zasadach określonych w art. 25-26c ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wskazał, że zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175, oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 (art. 26 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). W zaskarżonej decyzji organ rentowy ustalił wysokość emerytury odwołującej bez pomniejszenia o sumę kwot pobranych tytułem wcześniejszej emerytury od dnia 1 marca 2013r., co było związane z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego jaki zapadł w dniu 6 marca 2019 r. sygn. P 20/16. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 oraz z 2019 r. poz. 39), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...) r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd I instancji zaakcentował, że odwołująca kwestionowała przyjętą w decyzji wysokość kapitału początkowego, składek na ubezpieczenie emerytalne oraz średnie dalsze trwanie życia.

Mając na uwadze powyższe wymaga jednak podkreślenia - w ocenie Sądu Okręgowego - że zaskarżoną decyzją organ rentowy nie przyznał odwołującej prawa do emerytury, ale ponownie obliczył wysokość tego świadczenia, bez pomniejszenia o kwoty pobranych wcześniejszych emerytur, począwszy od 1 marca 2013 r. Organ rentowy dokonał swoistej rekonstrukcji stanu prawnego i powrócił do stanu, jaki obowiązywał przed dodaniem art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że dokonując ponownego obliczenia wysokości świadczenia organ rentowy był zatem zobligowany przyjąć dane, które obowiązywały go przy przyznawaniu odwołującej prawa do emerytury w 2013 r. (poza powyżej wskazanym pomniejszeniem). Poszczególne składniki wchodzące w skład podstawy obliczenia emerytury nie mogły ulec ponownemu ustaleniu. Pozostawałoby to bowiem w sprzeczności z treścią art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W konsekwencji nie było możliwe przyjęcie składek, kapitału początkowego oraz średniego dalszego trwania życia innych, niż wskazane w decyzji z dnia 8 marca 2013 r. Sąd Okręgowy podkreślił, że żądania odwołującej w tym zakresie nie miały oparcia w treści obowiązujących przepisów.

W dalszej części uzasadnienia Sąd I instancji zaznaczył, że mechanizm ponownego ustalenia wysokości emerytur osób urodzonych w roku (...), które pobierały emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został także przedstawiony w przepisach art. 194i i art. 194j ustawy o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanych na mocy ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1222) o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, która weszła w życie w dniu 10 lipca 2020 r. Następnie zacytował art. 194i oraz art. 194j ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podał, że przeliczeniu podlega podstawa obliczenia emerytury przyjęta w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury (art. 194j ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Do ustalenia nowej kwoty emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia przyjęte w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, a następnie uwzględnia się kolejne zmiany wysokości świadczenia (art. 194j ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Sąd I instancji określił, że emerytura w ponownie ustalonej wysokości przysługuje od dnia, od którego podjęto wypłatę emerytury przyznanej na podstawie art. 24, a w przypadku gdy prawo do tej emerytury było zawieszona - od dnia, od którego mogłaby być podjęta jej wypłata (art. 194j ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Jeżeli ponownie ustalona wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 jest wyższa od wypłacanej dotychczas, emerytowi wypłaca się wyrównanie. Kwotę wyrównania stanowi różnica między sumą kwot emerytur, jakie przysługiwałyby w okresie od dnia, o którym mowa w ust. 4, do dnia wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, z uwzględnieniem ich waloryzacji, a sumą kwot wypłaconych w tym okresie (art. 194j ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Przepisów art. 194j ustawy zmienianej w art. 1 nie stosuje się do spraw, w których wskutek wznowienia postępowania nastąpiło zaspokojenie roszczeń w całości (por. art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Zacytowane powyżej przepisy potwierdzają jednak, że ponowne ustalenie wysokości emerytury powinno nastąpić z uwzględnieniem podstawy obliczenia emerytury i średniego dalszego trwania życia przyjętych w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury.

Nadto Sąd Okręgowy podał, że odwołująca nie zgadzała się również z zawieszeniem wypłaty emerytury powszechnej w decyzji z dnia 8 marca 2013 r. jako mniej korzystnej. W ocenie Sądu Okręgowego argumentacja odwołującej nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Okręgowy podniósł, że decyzja z dnia 15 stycznia 2008r. o przyznaniu prawa do emerytury wcześniejszej nie zawierała co prawda szczegółowej podstawy prawnej, jednakże nie ulega wątpliwości, że była to emerytura z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach, a podstawę do jej przyznania stanowił przepis art. 46 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Przepis art. 46 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi, że prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;
- 2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 r.

Jednym z warunków do uzyskania emerytury, o której mowa w cytowanym powyżej przepisie jest warunek ukończenia - najpóźniej do 31 grudnia 2008 r. wieku emerytalnego, wynoszącego w przypadku kobiet 55 lat.

Natomiast zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Reasumując Sąd I instancji wskazał, że dla osób, które wykonywały prace w szczególnych warunkach, a nie ukończyły do dnia 31 grudnia 2008 r. obniżonego wieku emerytalnego ustawodawca przewidział możliwość nabycia prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, po spełnieniu warunków stażowych.

W przypadku odwołującej spełniła ona warunki do nabycia prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach do dnia 31 grudnia 2008 r. (w tym warunek ukończenia wieku 55 lat). Dlatego prawo do wcześniejszej emerytury przyznano odwołującej w oparciu o przepis art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a nie przepis art. 184 tejże ustawy.

Podsumowując Sąd Okręgowy uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy odwołująca nie wskazała na okoliczności, które mogłyby skutkować podważeniem zaskarżonej decyzji.

Sąd I instancji podkreślił, że w odwołaniu H. K. wskazywała również, że „nie zgadza się na spłatę emerytury bez rekompensaty”. W niniejszym postępowaniu sąd pracy i ubezpieczeń społecznych nie jest jednak władny do oceny tego rodzaju roszczeń o charakterze odszkodowawczym, których odwołująca może ewentualnie, ale tylko po spełnieniu ustawowych warunków domagać się na drodze procesu cywilnego.

Mając na uwadze wszystkie omówione powyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i powołanych przepisów prawa materialnego oddalił odwołanie.

W pkt 2 sentencji wyroku Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. przekazał zawarte w odwołaniu żądanie odwołującej dotyczące odsetek od wyrównania emerytury do rozpoznania organowi rentowemu.

Sąd I instancji podkreślił nadto, że strony w pierwszych pismach procesowych nie wnosiły o przeprowadzenie rozprawy, a sąd uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, w związku z powyższym rozpoznał sprawę na posiedzeniu niejawnym – vide art. 148¹ § 1-3 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła odwołująca H. K. zaskarżając go w całości, wniosła o zmianę wyroku Sądu I instancji i uwzględnienie jej odwołania. W uzasadnieniu apelacji odwołująca wskazała, że w decyzji z 15 stycznia 2008 r. nie uwzględniono świadectw pracy w warunkach szczególnych, a więc ujawniono nowe dowody istniejące przed wydaniem tej decyzji. Nadto odwołująca zarzuciła, że decyzja z została wydana z naruszeniem prawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2022 r. przyznano odwołującej pełnomocnika z urzędu.

W dniu 19 lutego 2022 r. pełnomocnik odwołującej z urzędu uzupełnił apelację strony wskazując, że wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego sygn. VII U 2154/20 w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy. Nadto wniósł o zasądzenie na rzecz pełnomocnika odwołującej kosztów postępowania według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną

ocenę materiału dowodowego, poprzez dowolne stwierdzenie przez sąd, że emerytura odwołującej przyznana na podstawie decyzji z dnia 15 stycznia 2008r. stanowiła wcześniejszą emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach (k.80 akt), przyznaną na podstawie art. 32 i art. 46 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zwanej dalej „Ustawa”), gdy tymczasem organ emerytalny konsekwentnie stoi na stanowisku, że emerytura odwołującej przyznana na podstawie decyzji z dnia 15 stycznia 2008r. stanowiła wcześniejszą emeryturę z tytułu stażu pracy (o symbolu E) przyznaną wyłącznie na podstawie art. 29 i art. 46 ustawy (k.131 i 132 akt).

2. naruszenie art. 114 w związku z art. 32 i art. 46 ustawy, poprzez zaniechanie w ramach wydania decyzji z dnia 2 września 2020r., ponownego rozpatrzenia na podstawie art. 114 Ustawy, okoliczności przyznania odwołującej emerytury wcześniejszej na podstawie decyzji z dnia 15 stycznia 2008r., i ograniczenie się tylko do rozważenia okoliczności przyznania emerytury powszechnej na podstawie decyzji z dnia 8 marca 2013r. oraz decyzji z dnia 2 września 2020r., w sytuacji gdy w dniu wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny z dnia 28 maja 2020r., sygn. III AUa 1296/19, odwołująca pobierała właśnie emeryturę wcześniejszą przyznaną na podstawie decyzji z dnia 15 stycznia 2008r. (jako świadczenie bardziej korzystne na podstawie art. 95 ust. 1 Ustawy).

3. naruszenie art. 174 Ustawy, poprzez ustalenie przez organ emerytalny kapitału początkowego odwołującej, z pominięciem wynagrodzenia za pracę uzyskiwanego przez odwołującą w latach 1969-1973 w charakterze ucznia w Spółdzielni (...) (k. 131 akt).

Podał, że w związku z przekazaniem odpisu niniejszego pisma procesowego bezpośrednio do organu emerytalnego, do niniejszego pisma załączono dowód jego nadania listem poleconym.

Na rozprawie w dniu 3 stycznia 20136 r. pełnomocnik organu rentowego wniosł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja odwołującej H. K. okazała się bezzasadna i podlegała oddaleniu. Sąd Apelacyjny podkreśla, że apelacja odwołującej wykraczała poza materię rozpoznawanej sprawy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest oczywiście prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy. Wobec niewątpliwego wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, nie widział też konieczności uzupełniania postępowania dowodowego.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że ze specyfiki spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych wynika, iż kognicja sądu w danej sprawie zawsze wyznaczona jest **zakresem rozpoznania zaskarżonej decyzji**, gdyż sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, lecz o prawidłowości zaskarżonej decyzji. W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego sąd pierwszej instancji kontroluje bowiem jej zgodność z prawem, a sąd drugiej instancji - prawidłowość rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji w odniesieniu do stanu rzeczy (faktycznego i prawnego) istniejącego w chwili wydania przez organ rentowy decyzji. Rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego zawsze bezpośrednio musi zatem odnosić się do treści zaskarżonej decyzji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13.05.1999 r., II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601). Z uwagi na powyższe, wskazać należy, że Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego, w związku, z czym nie ustala prawa do świadczeń i choć samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszelkie kwestie związane z prawem lub wysokością świadczenia objętego decyzją, to jego rozstrzygnięcie odnosić się zawsze powinno do treści zaskarżonej decyzji (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z 13.05.1999 r., II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601). Innymi słowy, treść zaskarżonej decyzji określa Sądowi rozpoznającemu odwołanie zakres rozpoznania, tzw. granice rozpoznania. Oznacza to, że Sąd nie może w swoim rozstrzygnięciu orzekać o kwestiach, których nie dotyczyła zaskarżona decyzja.

Z uwagi na to, że sąd ubezpieczeń społecznych nie może wykroczyć poza przedmiot postępowania wyznaczony w pierwszym rzędzie przez przedmiot zaskarżonej decyzji, zatem w ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji nie był zobowiązany badać całego postępowania emerytalnego tj. od 2008 r.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175, oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze

trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 (art. 26 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Przy czym zwrócić uwagę należy, że w decyzji z 2 września 2020r. organ rentowy ustalił wysokość emerytury odwołującej bez pomniejszenia o sumę kwot pobranych tytułem wcześniejszej emerytury od dnia 1 marca 2013r., co było związane z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego jaki zapadł w dniu 6 marca 2019 r. sygn. P 20/16. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 oraz z 2019 r. poz. 39), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...) r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Apelacyjny wyjaśnia, że zaskarżoną decyzją organ rentowy nie przyznał odwołującej prawa do emerytury, ale ponownie obliczył wysokość tego świadczenia, bez pomniejszenia o kwoty pobranych wcześniejszych emerytur, począwszy od 1 marca 2013 r. Jak słusznie wskazał Sąd I instancji w uzasadnieniu organ rentowy dokonał swoistej rekonstrukcji stanu prawnego i powrócił do stanu, jaki obowiązywał przed dodaniem art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dokonując z kolei ponownego obliczenia wysokości świadczenia organ rentowy był zobligowany przyjąć dane, które obowiązywały go przy przyznawaniu odwołującej prawa do emerytury w 2013 r. (poza powyżej wskazanym pomniejszeniem). Poszczególne składniki wchodzące w skład podstawy obliczenia emerytury nie mogły ulec ponownemu ustaleniu. Pozostawałoby to bowiem w sprzeczności z treścią art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W konsekwencji nie było możliwe przyjęcie składek, kapitału początkowego oraz średniego dalszego trwania życia innych, niż wskazane w decyzji z dnia 8 marca 2013 r. Żądania odwołującej w tym zakresie nie miały oparcia w treści obowiązujących przepisów.

Istota sporu – w ocenie Sądu Apelacyjnego – polegała na tym, czy pozwany organ rentowy wydając w dniu 2 września 2020 r. zaskarżoną decyzją prawidłowo ustalił wysokość emerytury odwołującej H. K..

Sąd Apelacyjny skazuje, że decyzja z 2 września 2020 r. została wydana w wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 28 maja 2020 r., sygn. III AUa 1296/19, w którym to Sąd zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i przyznał H. K. prawo do obliczenia emerytury bez pomniejszenia o sumę kwot pobranych emerytur – od 1 marca 2013 r. Zatem jak już była mowa wyżej, zarówno Sąd I instancji jak i tutaj. Sąd Apelacyjny przy rozpoznawaniu sprawy byli związani granicami zaskarżonej decyzji, decyzja zaś dotyczy wyłącznie wznowienia postępowania wobec treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. sygn. P 20/16 (w dniu 29 marca 2019 r. odwołująca wniosła do organu rentowego skargę o wznowienie postępowania opartą na orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r., domagając się „przeanalizowania emerytury i przyjęcia korzystnej opcji”).

Mając na uwadze powyższe zaakcentować wypada, że ani Sąd I instancji, ani też Sąd II instancji nie może wykraczać poza granice zaskarżonej decyzji. Sąd Apelacyjny wskazuje, na brak związku pomiędzy wyrokiem Sądu Apelacyjnego (w sprawie III AUa 1296/19) a prawidłowością decyzji z 15 stycznia 2008 r.

Reasumując – w ocenie tutaj. Sądu - pozwany organ rentowy wydał w dniu 2 września 2020 r. zaskarżoną decyzją w wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu (z dnia 28 maja 2020 r., sygn. III AUa 1296/19), w której ustalił wysokość emerytury odwołującej od (...) r., tj. od daty nabycia uprawnień do emerytury, decyzja ta odpowiada prawu oraz została wydana zgodnie z wytycznymi wskazanymi przez Sąd Apelacyjny.

Raz jeszcze wypada podkreślić, że decyzja z 2 września 2020 r. dotyczyła wykonania wyroku sądu z uwzględnieniem zmian wniesionych przez wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r., a wydając powyższą decyzję Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie mógł zmienić podstawy prawnej według której została przyznana emerytura po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego (decyzja z 8 marca 2013 r.) o co wnosiła odwołująca.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wskazane przez odwołującą w apelacjach liczne zarzuty w żadnej mierze nie podważyły prawidłowo wydany wyrok Sądu Okręgowego. Wyrok ten odpowiada prawu. Zarzuty i twierdzenia odwołującej nie zasługują na uwzględnienie, gdyż wykraczają poza materię rozpoznawanej sprawy.

Nadto Sąd Apelacyjny wskazuje, że ewentualne nowe wnioski dotyczące emerytury (przeliczenia/wysokości emerytury) odwołująca powinna kierować bezpośrednio do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając tym samym powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. apelację organu rentowego oddalił uznając ją za bezzasadną.

sędzia Marta Sawińska